

**Przepisy Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Spraw Wewnętrznych
i Administracji w sprawie znaków i sygnałów drogowych**
z dnia 31 lipca 2002 roku wraz ze zmianami proponowanymi
przez inicjatywę **Miasta dla Rowerów**, czerwiec 2008

Niniejsze propozycje zmierzają do uzupełnienia rozporządzenia o znaki i sygnały drogowe, które umożliwią organizację ruchu rowerowego zgodnie z Najlepszą Praktyką, poprawiając bezpieczeństwo ruchu i wygodę korzystania z roweru. Proponuje się też niewielkie zmiany zapisów rozporządzenia w zakresie obowiązujących znaków drogowych.

Wszystkie proponowane niżej zapisy są spójne z propozycjami zmian ustawy *Prawo o Ruchu Drogowym* i rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 roku w sprawie *szczególonych warunków technicznych dla znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego i warunków ich umieszczania na drogach*, zgłaszanymi przez inicjatywę „Miasta dla rowerów” oraz z umowami międzynarodowymi, których Polska jest stroną.

W szczególności „**droga rowerowa**” w niniejszych propozycjach oznacza drogę przeznaczoną dla ruchu rowerów lub część drogi fizycznie oddzieloną od jezdni. „**Pas (kontrapas) rowerowy**” jest natomiast częścią jezdni przeznaczoną dla ruchu rowerów, oznaczoną odpowiednimi znakami poziomymi. Propozycje zmian należy czytać łącznie z propozycjami zmian pozostałych przepisów.

Propozycje zmian **wytłuszczone italicami na ciemniejszym tle**, zmiany polegające na usunięciu tekstu są oznaczone **jako tekst usunięty**.

§ 5.

5. Znak A-7 „ustąp pierwszeństwa” ostrzega o skrzyżowaniu z drogą z pierwszeństwem. Znak A-7 znajdujący się w obrębie skrzyżowania dotyczy tylko najbliższej jezdni **wraz z drogą rowerową**, przed którą został umieszczony.

§ 16.

1. Znak B-1 „zakaz ruchu w obu kierunkach” oznacza zakaz ruchu na drodze pojazdów, kolumn pieszych oraz jeźdźców i poganiaczy; znak może być ustawiony na jezdni.
2. Umieszczona pod znakiem B-1 tabliczka T-22 wskazuje, że zakaz nie dotyczy rowerów jednośladowych. **Jeśli pod znakiem B-1 umieszczono tabliczkę T-22a, to zakaz nie dotyczy rowerów w godzinach określonych na tabliczce. Jeśli umieszczono tabliczkę T-22b, to zakaz nie dotyczy rowerów jednośladowych i rikszy (wózków) rowerowych.**

§ 17.

1. Znak B-2 „zakaz wjazdu” oznacza zakaz wjazdu pojazdów na drogę lub jezdnię od strony jego umieszczenia; zakaz dotyczy również kolumn pieszych oraz jeźdźców i poganiaczy.

- Umieszczona pod znakiem B-2 tabliczka T-22 wskazuje, że znak nie dotyczy rowerów jednośladowych ~~wjeżdżających na wyznaczony na jezdni pas ruchu dla rowerów~~.

Umieszczona pod znakiem B-2 tabliczka T-22b wskazuje, że znak B-2 nie dotyczy rowerów jednośladowych oraz riks (wózków) rowerowych.

§ 21.

- Znak B-20 „stop” oznacza:
  - zakaz wjazdu na skrzyżowanie bez zatrzymania się przed drogą z pierwszeństwem,
  - obowiązek ustąpienia pierwszeństwa kierującym poruszającym się tą drogą.
- Zatrzymanie powinno nastąpić w wyznaczonym w tym celu miejscu, a w razie jego braku - w takim miejscu, w którym kierujący może upewnić się, że nie utrudni ruchu na drodze z pierwszeństwem.
- Znak B-20 umieszczony w obrębie skrzyżowania dotyczy tylko najbliższej jezdni **wraz z drogą rowerową**, przed którą został ustawiony.
- Przepisy ust. 1 - 3 stosuje się odpowiednio do znaku B-20 umieszczonego przed torowiskiem pojazdów szynowych lub w innych miejscach przecinania się kierunków ruchu.
- Umieszczona pod znakiem B-20 tabliczka T-6c lub T-6d wskazuje rzeczywisty przebieg drogi z pierwszeństwem przez skrzyżowanie.

§ 22.

- Znaki:
  - B-21 „zakaz skręcania w lewo”,
  - B-22 „zakaz skręcania w prawo”zabraniają skręcania w kierunku wskazanym na znaku; ponadto znak B-21 zabrania zawracania.
- Zakazy wyrażone znakami B-21 i B-22 obowiązują na najbliższym skrzyżowaniu, z zastrzeżeniem ust. 3.
- Znaki B-21 i B-22 znajdujące się w obrębie skrzyżowania dotyczą tylko najbliższej jezdni, przed którą zostały umieszczone.
- Umieszczona pod znakiem B-21 lub B-22 tabliczka T-22 (**lub T-22b**) wskazuje, że znak nie dotyczy rowerów jednośladowych (**lub rowerów jednośladowych i riks**) skręcających na drogę dla rowerów, pas ~~ruchu przeznaczony dla tych pojazdów~~ **rowerowy lub drogę oznakowaną znakami B-1 i B-2 z tabliczkami T-22 (T-22b) lub C-20.**

§ 35.

- Znaki:
  - C-1 „nakaz jazdy w prawo przed znakiem”,
  - C-2 „nakaz jazdy w prawo za znakiem”,
  - C-3 „nakaz jazdy w lewo przed znakiem”,
  - C-4 „nakaz jazdy w lewo za znakiem”,
  - C-5 „nakaz jazdy prosto”,
  - C-6 „nakaz jazdy prosto lub w prawo”,
  - C-7 „nakaz jazdy prosto lub w lewo”,
  - C-8 „nakaz jazdy w prawo lub w lewo”,
  - C-9 „nakaz jazdy z prawej strony znaku”,
  - C-10 „nakaz jazdy z lewej strony znaku”,
  - C-11 „nakaz jazdy z prawej lub lewej strony znaku”zobowiązują kierującego do ruchu w kierunku zgodnym ze strzałkami; znaki te mogą być umieszczone na przedłużeniu osi drogi (jezdni) lub na samej jezdni.
- Znaki, o których mowa w ust. 1, obowiązują na najbliższym skrzyżowaniu lub w miejscu,

gdzie występuje możliwość zmiany kierunku jazdy.

3. **Umieszczone pod znakami C-1 do C-10 tabliczki T-22 i T-22b oznaczają, że znaki te nie dotyczą odpowiednio rowerów jednośladowych oraz rowerów jednośladowych i rikszy (wózków) rowerowych.**

§ 37.

1. Znak C-13 „droga dla rowerów” oznacza drogę przeznaczoną dla kierujących rowerami jednośladowymi, ~~którzy są obowiązani do korzystania z tej drogi.~~
2. Znak C-13a „koniec drogi dla rowerów” oznacza koniec drogi przeznaczonej dla kierujących rowerami jednośladowymi.
3. **Umieszczona pod znakiem C-13 tabliczka T-22b oznacza, że na drodze dla rowerów dopuszczony jest ruch rikszy (wózków rowerowych).**

§ 39.

1. Znak C-16 „droga dla pieszych” oznacza drogę lub jej część przeznaczoną dla pieszych, ~~którzy są obowiązani z niej korzystać.~~
2. Znak C-16a „koniec drogi dla pieszych” oznacza koniec drogi przeznaczonej dla pieszych.
3. **Umieszczona pod znakiem C-16 tabliczka T-22a oznacza, że w godzinach określonych na tabliczce z drogi dla pieszych mogą korzystać rowerzyści (rowerzyści i riksze rowerowe) na zasadach określonych w przepisach dla drogi dla rowerzystów i pieszych. Umieszczona pod znakiem C-16 tabliczka T-22 dopuszcza ruch rowerzystów na zasadach określonych w przepisach dla drogi dla rowerzystów i pieszych, nie nakazuje jednak rowerzyście korzystać z tej drogi. Umieszczona pod znakiem C-16 tabliczka T-22b dopuszcza ruch rikszy (wózków rowerowych) analogicznie do tabliczki T-22.**

§ 40.

1. Umieszczone na jednej tarczy symbole znaków C-13 i C-16 oddzielone kreską poziomą oznaczają, że droga jest przeznaczona dla pieszych i kierujących rowerami jednośladowymi; ruch pieszych i rowerzystów odbywa się:
  - 1) na całej powierzchni, ~~jeżeli symbole oddzielone są kreską poziomą drogi.~~
  - 2) ~~odpowiednio po stronach drogi wskazanych na znaku, jeżeli symbole oddzielone są kreską pionową~~
2. Przepisy ust. 1 oraz § 37 ust. 2 i § 39 ust. 2 stosuje się odpowiednio dla oznaczania końca drogi przeznaczonej dla pieszych i kierujących rowerami.
3. **Umieszczone na jednej tarczy symbole znaków C-13 i C-16 oddzielone kreską pionową oznaczają drogę dla rowerów i drogę dla pieszych położone obok siebie po stronach jak określono na znaku.**

§ 42A

PROPONOWANY NOWY ZNAK C-20/C-20a: „ULICA ROWEROWA”

1. **Znak C-20 „ulica rowerowa” oznacza drogę rowerową na której dopuszcza się ruch rikszy (wózków) rowerowych oraz pojazdów innych niż rowery i riksze rowerowe pod warunkiem ustępowania przez nie pierwszeństwa rowerzystom i nie przekraczania prędkości 20 km/godz.**
2. **Tablica umieszczona pod znakiem C-20 informuje, jakie pojazdy inne niż rowery i riksze (wózki rowerowe) mogą wjechać za znak oraz w jakich godzinach lub dniach tygodnia.**
3. **Znaki B-2 i D-3 umieszczone przy znaku C-20 lub za nim nie dotyczą rowerów i rikszy (wózków rowerowych).**
4. **Znak C-20a oznacza koniec ulicy rowerowej.**

§ 75.

1. Znak F-15 „niesymetryczny podział jezdni dla przeciwnych kierunków ruchu” wskazuje pasy ruchu przeznaczone do jazdy w podanych kierunkach.
2. Znaki:
  - 1) F-16 „koniec pasa ruchu na jezdni dwukierunkowej”,
  - 2) F-17 „koniec pasa ruchu na jezdni jednokierunkowej”uprzedzają o końcu wewnętrznego pasa ruchu na jezdni wskazanej na znaku.
3. Znak F-18 „przeciwny kierunek dla określonych pojazdów” wskazuje lewy pas ruchu przeznaczony tylko dla pojazdów **silnikowych** określonych na znaku, poruszających się w kierunku przeciwnym.
4. Znak F-19 „pas ruchu dla określonych pojazdów” wskazuje wyznaczony na jezdni pas **lub pasy** ruchu przeznaczone **ę** dla pojazdów wskazanych **ch** na znaku. **Może również wskazywać umieszczony po lewej stronie jezdni kontrapas rowerowy.**

§ 77A.

PROPONOWANY NOWY ZNAK: F-23/F-23a: „TRASA ZALECANA DLA ROWERÓW”

1. **Znak F-23 „trasa zalecana dla rowerów” wskazuje ulicę lub drogę zalecaną dla rowerzystów jako alternatywę dla drogi z dużym i szybkim ruchem samochodowym. Ruch na tej ulicy odbywa się na zasadach ogólnych zgodnie z oznakowaniem.**
2. **Znak F-23a oznacza koniec trasy zalecanej dla rowerów.**

§ 83.

1. Znaki:
  - 1) R-1 „szlak rowerowy **krajowy lokalny**”
  - 2) R-1a „początek (koniec) szlaku rowerowego **krajowego lokalnego**”,
  - 3) R-1b „zmiana kierunku szlaku rowerowego **krajowego lokalnego**”oznaczają odpowiednio przebieg szlaku rowerowego **krajowego lokalnego**.
2. **Znak R-1c „tablica szlaku rowerowego lokalnego” wskazuje odległość do głównych miejscowości położonych przy szlaku rowerowym.**
2. **Znaki:**
  - 1) **R-2 „szlak rowerowy międzynarodowy”;**
  - 2) **R-2a „zmiana kierunku szlaku rowerowego międzynarodowego”**
  3. **oznaczają odpowiednio przebieg szlaku rowerowego międzynarodowego o numerze wskazanym na znaku.**
3. **Znak R-3 „tablica szlaku rowerowego” wskazuje odległość do głównych miejscowości położonych przy szlaku rowerowym.**
3. **Znak R-2 oznacza szlak rowerowy regionalny, krajowy lub międzynarodowy o numerze określonym na znaku**
4. **Znak R-2a oznacza numer szlaku rowerowego regionalnego, krajowego lub międzynarodowego**
5. **Znak R-2b oznacza że szlak rowerowy biegnie na wprost**
6. **Znak R-2c oznacza, że szlak rowerowy zmienia kierunek**
7. **Znak R-2d oznacza, że szlak rowerowy zmieni kierunek na najbliższym skrzyżowaniu**
8. **Znak R-2e oznacza, że szlak rowerowy biegnie na wprost i podaje odległość do wybranej miejscowości na szlaku**
9. **Znak R-2f oznacza, że szlak rowerowy zmienia kierunek i podaje odległość do wybranej miejscowości na szlaku**

10. **Znak R-2g „tablica szlaku rowerowego regionalnego, krajowego lub międzynarodowego” wskazuje zmiany kierunku szlaku (szlaków) na najbliższym skrzyżowaniu i wskazuje odległości do wybranych miejscowości na nich.**
11. **Znaki R-3, analogiczne do wariantów znaku R-2 są stosowane do oznaczania tras rowerowych w miastach. Ich kolorystyka jest określana przez władze gminy ale musi być inna niż znaków R-2.**

§ 91.

1. Znak P-22 „BUS” oznacza pas ruchu przeznaczony dla ruchu pojazdów wykonujących odpłatny przewóz osób na regularnych liniach.
2. Znak P-23 „rower” oznacza drogę lub jej część (~~pas ruchu~~) przeznaczoną dla ~~ruchu~~rowerów jednośladowych. Używany wspólnie z innymi znakami poziomymi (np. P-22) oznacza pas ruchu przeznaczony dla rowerów oraz innych pojazdów.
3. Na pasie ruchu mogą być umieszczone inne niż określone w ust. 1 i 2 napisy lub symbole oznaczające jego przeznaczenie.

§ 95A.

PROPONOWANY NOWY ZNAK: P-26 „ŚLUZA ROWEROWA”

Znak P-26 „śluz rowerowa” oznacza odcinek pasa ruchu ogólnego na wlocie skrzyżowania między linią zatrzymań a skrzyżowaniem przeznaczony do zatrzymania rowerzystów w celu zmiany kierunku jazdy lub oczekiwania w celu ustąpienia pierwszeństwa lub zmiany świateł.

§ 98.

PROPONOWANE NOWE SYGNALIZATORY: S-6a i S-6b „SYGNALIZATORY DLA ROWERZYSTÓW W JEZDNI” oraz S-6c.

[...]

3. Sygnały świetlne dla rowerzystów na **drodze rowerowej** nadawane przez sygnalizator S-6 oznaczają:
  - 1) sygnał zielony - zezwolenie na wjazd na przejazd dla rowerzystów, przy czym sygnał zielony migający oznacza, że za chwilę zapali się sygnał czerwony i rowerzysta jest obowiązany jak najszybciej opuścić przejazd,
  - 2) sygnał czerwony - zakaz wjazdu na przejazd.

3. **A**

Sygnały świetlne dla rowerzystów poruszających się po jezdni, pasie rowerowym lub znajdujących się w śluzie rowerowej nadawane przez sygnalizator S-6a i S-6b oznaczają:

- a) **sygnał zielony – zezwolenie na wjazd za sygnalizator,**
- b) **sygnał żółty – zakaz wjazdu za sygnalizator, chyba że w chwili zapalenia tego sygnału rowerzysta był tak blisko sygnalizatora, że nie może zatrzymać się przed nim; sygnał ten oznacza jednocześnie że za chwilę zapali się sygnał czerwony;**
- c) **sygnał czerwony – zakaz wjazdu za sygnalizator;**
- d) **sygnał czerwony i żółty nadawany jednocześnie – zakaz wjazdu za sygnalizator, sygnały te oznaczają jednocześnie że za chwilę zapali się sygnał zielony.**
- e) **jeśli zamiast sygnału żółtego w sygnalizatorze jest sygnał zielony migający, oznacza on że za chwilę zapali się sygnał czerwony i należy opuścić przejazd.**

3. **B**
Sygnaly świetlne dla rowerzystów poruszających się po pasie rowerowym w jezdni lub drodze rowerowej S-6c oznaczają:
- a) sygnal zielony – zezwolenie na wjazd za sygnalizator
  - b) sygnal żółty migający – warunkowe zezwolenie na wjazd za sygnalizator pod warunkiem ustąpienia pierwszeństwa innym pojazdom

3. **C**
Sygnaly świetlne dla rowerzystów w jezdni nadawane przez sygnalizator kierunkowy S-6b dotyczą tylko rowerzystów jadących w kierunkach wskazanych strzałką.

§ 107A.

PROPONOWANY SYGNALIZATOR POMOCNICZY S-x

Sygnalizator pomocniczy S-x umieszczony przy sygnalizatorach S-1, S-3, S-5 oraz S-6 wraz z wariantami wskazuje w sekundach czas pozostały do zapalenia się sygnału zielonego w sygnalizatorze.

Załącznik do rozporządzenia Ministrów Infrastruktury oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 lipca 2002 w sprawie znaków i sygnałów drogowych.

Spis wzorów znaków i sygnałów drogowych. Proponowane nowe znaki:

1. „C-20” - „ulica rowerowa”
2. „C-20a” - „koniec ulicy rowerowej”
3. „F-23” - „trasa rowerowa zalecana”
4. „F-23a” - „koniec trasy rowerowej zalecanej”
5. „P-26” - „śluz rowerowa”
6. „S-6a” - „sygnalizator dla rowerzystów w jezdni”
7. „S-6b” - „sygnalizator kierunkowy dla rowerzystów w jezdni”
8. „S-6c” - „sygnalizator warunkowy dla rowerzystów w jezdni”
9. „S-X” - „sygnalizator odliczający czas do zielonego światła”
10. „T-22a” - „nie dotyczy rowerów w godzinach określonych na tabliczce”
11. „T-22b” - „nie dotyczy rowerów jednośladowych i rikszy (wózków) rowerowych”
12. „T-22c” - „ruch rowerowy w dwóch kierunkach”
12. „R-2” - „szlak rowerowy regionalny, krajowy lub międzynarodowy”
13. „R-2a” - „numer szlaku rowerowego regionalnego, krajowego lub międzynarodowego”
14. „R-2b” - „szlak rowerowy na wprost”
15. „R-2c” - „szlak rowerowy zmienia kierunek”
16. „R-2d” - „szlak rowerowy zmieni kierunek”
17. „R-2e” - „szlak rowerowy na wprost, odległość do wybranej miejscowości na szlaku”
18. „R-2f” - „szlak rowerowy zmienia kierunek, odległość do wybranej miejscowości na szlaku”
19. „R-2g” - „tablica szlaku rowerowego regionalnego, krajowego lub międzynarodowego”
20. „R-3” - „znak wraz z wariantami analogicznymi do R-2 o kolorystyce określonej przez władze gminy, innej niż znaki R-2, oznaczający trasy rowerowe na terenie miasta.

KONIEC